

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ОЛЕНІВКА

28-29 ЛИПНЯ 2022 РОКУ

НІЧ, ЯКА СТАЛА СИМВОЛОМ ВОЄННОГО ЗЛОЧИНУ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ

ТЕРАКТ В ОЛЕНІВЦІ:

4 роки пам'яті та боротьби

Ті, кого мало захищати міжнародне гуманітарне право, були позбавлені найголовнішого — права на життя.

50+

загиблих
українських
військовополонених

130+

поранених

2

міжнародні
гаранти
(ООН та МКЧХ)

0

міжнародних
експертів
Росія допустила
до місця трагедії

У ніч з 28 на 29 липня 2022 року Генеральний штаб ЗСУ повідомив, що російська армія атакувала колонію в Оленівці. Там утримувалася частина українських військовослужбовців, вивезених у полон із території заводу "Азовсталь" у Маріуполі.

Одразу після вибуху Росія звинуватила Україну в обстрілі, який нібито здійснили з американських реактивних систем залпового вогню HIMARS.

Україна звернулася до ООН та Міжнародного Комітету Червоного Хреста, як до гарантів домовленостей щодо Захисників "Азовсталі", які утримувалися в Оленівці. Домовленості передбачали, що їм збережуть життя та згодом обміняють. ООН і МКЧХ висловили готовність розслідувати масове вбивство полонених.

3 серпня 2022 року Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш заявив, що організація готує групу експертів для розслідування загибелі полонених в Оленівці.

Через 5 місяців Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш розпустив місію зі встановлення фактів удару по колонії в Оленівці через відсутність гарантій безпеки.

У липні 2023 року Управління Верховного комісара ООН з прав людини офіційно спростовує версію Росії, підтвердивши, що траєкторія та характер руйнувань не відповідали удару ракетою HIMARS.

Упродовж 2023–2026 років правоохоронні органи України спільно з міжнародними правозахисними організаціями сформували доказову базу для Міжнародного кримінального суду. Також слідчі СБУ та Офіс генпрокурора повідомили підозру колишньому "керівництву" Оленівської колонії. Увесь цей час Україна наполягає на створенні Спеціального міжнародного трибуналу, притягненні винних до відповідальності та звільнення всіх Захисників, які досі залишаються в російському полоні.

ТРЕТЯ ЖЕНЕВСЬКА КОНВЕНЦІЯ

про поводження з військовополоненими: які гарантії мають військовополонені?

Стаття Основні положення Конвенції та що було порушено?

- 12** Держава, що тримає в полоні, відповідає за поводження з військовополоненими.
В Оленівці ці положення не були дотримані.
- 13** З військовополоненими завжди треба поводитися гуманно.
Ці положення не були дотримані.
- 15** Держава, що тримає в полоні, зобов'язана забезпечувати безоплатне утримання їх, а також надавати їм безоплатну медичну допомогу, якої вимагає їхній стан здоров'я.
Поранені не отримали своєчасної належної медичної допомоги.
- 23** Військовополонені повинні мати укриття від повітряних бомбардувань та інших небезпек війни в такій самій мірі, в якій їх має місцеве цивільне населення.
Безпека військовополонених не була забезпечена.
- 121** З приводу кожного випадку смерті з невідомих причин, держава, що тримає в полоні, негайно розпочинає офіційне слідство.
Повного незалежного міжнародного розслідування трагедії досі не проведено.

Фото: ВВС

Коли воїн складає зброю під гарантії світу, його головною зброєю стає міжнародне право. В Оленівці це право підірвали разом із тими, кого воно мало захищати.

ЧЕРВЕНЬ СТАВ

НАЙСМЕРТОНОСНІШИМ

3 КВІТНЯ 2022 РОКУ:

липень продовжив відлік людських трагедій

16 431

українця та українку вбила Росія

від початку повномасштабного вторгнення

*Це лише підтверджені дані
(інформація Моніторингової місії ООН з прав людини)*

48 613

українців та українок отримали поранення

від початку повномасштабного вторгнення

*Це лише підтверджені дані
(інформація Моніторингової місії ООН з прав людини)*

#RussiasATerroristState

МІШЕНЬ — ДІТИ:

Росія знищила склад ЮНІСЕФ на Київщині

19 липня російська атака перетворила на попіл дитячу гуманітарну допомогу на суму \$3,9 млн — генератори, воду та гігієнічні набори для прифронтових родин.

Держава-агресор свідомо ігнорує міжнародне гуманітарне право, роблячи мішенями навіть ті організації, що рятують життя найменших.

2 липня — Київ. Один із наймасовіших ударів. **31 загиблий, 103 постраждалих.** Влучання по будинку забрало життя цілої родини — 22-річного Євгена, його батьків та нареченої.

3 липня — Суми. 4 загиблі люди, серед яких 5-річна дівчинка та її мати.

6 липня — Київ, Київщина. Ще одна з наймасовіших атак. **Загинуло 19 людей, з них 1 дитина,** ще 76 людей — поранені.

16 липня — Одеса. Загинуло 2 людей. Серед них мати, яка під час атаки гуляла з дітьми в парку.

**Це лише кілька історій із тисяч зламаних життів.
Вічна пам'ять усім, кого вбила Росія!**

160 ВРЯТОВАНИХ ЖИТТІВ

Процес повернення наших людей із полону триває. Під час **76-го обміну**, який відбувся **26 червня**, додому повернулися **160 українських Захисників**.

9 613 УКРАЇНЦІВ,

серед яких – **464 цивільних осіб**,
повернулися додому від початку повномасштабного вторгнення!
(станом на 23 липня 2026 року)

Це воїни ЗСУ, зокрема ТРО, ДПСУ, НГУ, ДССТ та УВМА. Серед звільнених – бійці “Азову”, зокрема офіцерського складу. **Майже 99% із них перебували в російському полоні ще з 2022 року.**

Щиро вітаємо наших громадян із поверненням на Батьківщину! Продовжуємо працювати, доки кожен українець та українка не повернується додому із російської неволі.

27 червня вдалося повернути ще **7 цивільних громадян України**, яких Росія роками незаконно утримувала в неволі. Це стало можливим завдяки гуманітарній роботі **Омбудсмана України Дмитра Лубінця** у межах взаємодії з російською уповноваженою з прав людини, а також спільній роботі **СБУ, Служби зовнішньої розвідки України та інших органів у межах Координаційного штабу**.

Окремо **26 червня Омбудсман України Дмитро Лубінець** провів робочу зустріч із російською уповноваженою з прав людини **Яною Ланратовою**.

Обговорили питання **обмінів військовополоненими, звільнення незаконно утримуваних цивільних, пошуку зниклих безвісти за особливих обставин, умов утримання українських полонених та гуманітарної взаємодії**.

Порушили тему воїнів, які пройшли Оленівку. Омбудсман України передав лист від матерів і родин Захисників, які постраждали внаслідок теракту в Оленівці.

ПРОДОВЖУЄМО ПОВЕРТАТИ українських дітей на Батьківщину

У липні команді Офісу Омбудсмана вдалося повернути в Україну дівчинку, яка після раптової смерті матері в Чехії наприкінці 2025 року залишилася сама.

Понад півроку Офіс Омбудсмана, Нацсоцслужба, соціальні служби Чеської Республіки та **Save the Children** проходили складні юридичні процедури, аби возз'єднати родину. **Завдяки міжнародній співпраці дитина вже вдома — поруч із рідними.**

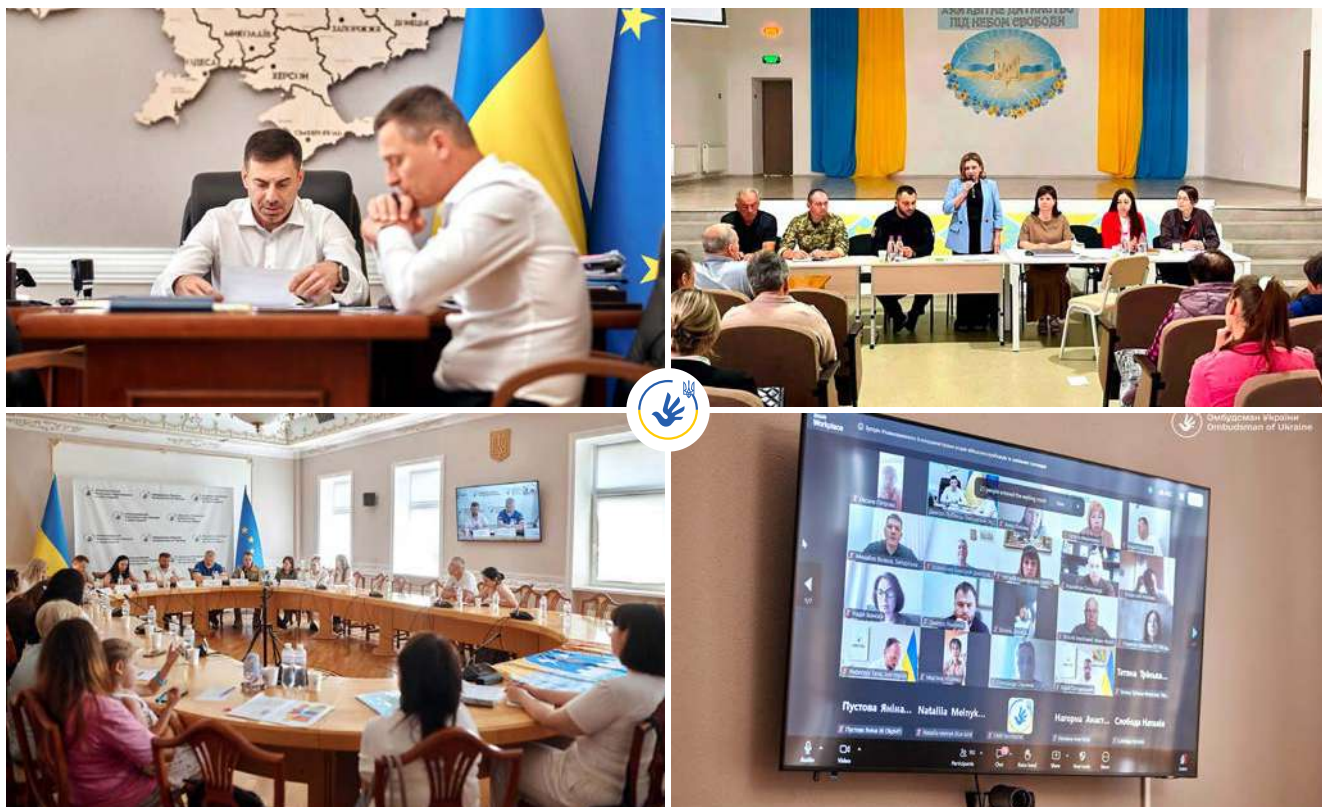
ПОЧУТИ КОЖНУ РОДИНУ:

продовжуємо діалог із рідними військовополонених та зниклих безвісти

Поки триває боротьба за повернення українців додому, не менш важливою залишається підтримка їхніх родин. Саме тому Офіс Омбудсмана регулярно проводить зустрічі з рідними військовополонених, зниклих безвісти, незаконно утримуваних цивільних та загиблих Захисників і Захисниць.

Зокрема, такі зустрічі відбулися **на Полтавщині та Хмельниччині**, де родини отримали можливість поставити важливі питання та отримати актуальну інформацію.

Випуск №4, 2026

Окремо — відбулася онлайн-зустріч Омбудсмана України зі **170 координаторами об'єднань родин військовослужбовців і цивільних**.

Прямий контакт із ворожими структурами — це не допомога, а пастка спецслужб РФ. Захистіть своїх близьких — довіряйте лише офіційним каналам”, — закликає Омбудсман України Дмитро Лубінець.

Як розпізнати шахраїв,
які маніпулюють темою військово-
полонених і зниклих безвісти?

Скануйте QR-код.

“ЗРОБЛЕНО В РОСІЇ. ДОСТАВЛЕНО В ПОЛОН”

Проект, який демонструє масштаб воєнних злочинів Росії проти українських військовополонених. Він розповідає про головні “продукти” російського виробництва: тортури, смерть, терор, незаконні засудження та пропаганду.

Матеріали проекту
“Made in Russia.
Delivered to Captivity”

- **695** форм тортур та **860** фактів неналежних умов утримання у полоні;
- правозахисні організації верифікували **186** місць утримання українців у РФ та на ТОТ;
- **2 112** осіб полонених (цивільних і військових) судять за участь у бойових діях — всупереч нормам МГП;
- **406** українців були вбиті в російському полоні: закатовані, через недостатнє харчування та умови утримання.

Дмитро Лубінець

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

Росія перетворила катування на окрему зброю війни. Те, що переживають українці у полоні, — це конвеєр жорстокості: побиття, приниження, психологічний терор. Країна-агресор вчиняє не лише воєнні злочини — ми фіксуємо ознаки геноциду українського народу в усіх його 5 формах ще з 2014 року. Російська державна машина протягом 13 років працює як фабрика воєнних злочинів.

Владислав Андріанов

Військовослужбовець 1-го корпусу НГУ “Азов” про вибух у бараці з полоненими у ніч з 28 на 29 липня 2022 року в Оленівці

Це була найстрашніша ніч. Навіть за бої у Маріуполі це було страшніше. Там хоч були свої, там була можливість, були засоби, були медики. В тебе було розуміння, що тобі кваліфіковано нададуть допомогу. А тут ти розумієш, що ніхто не допоможе. Ми дивилися, як хлопці повільно помирилися.

Я, як безпосередній очевидець цих подій, на 100% переконаний, що це було сплановано.

Чому вони це зробили? Тому що вони не змогли нас перемогти чесно на полі бою. Вони вирішили показово зробити страту, показати всьому світу, що їм все одно на мораль, на якісь людські якості, що вони не притаманні їм. Вони можуть робити все, що хочуть, і ніхто їм нічого за це зробити не може.

До 4-х роковин теракту в Оленівці цей проєкт набуває особливого значення. Він наочно показує світові реальний зміст бренду “Made in Russia”. Це не географія, це маркування жорстокості, підлості й абсолютного нехтування людським життям.

**Вічна пам'ять усім полеглим Героям Оленівки.
Світла шана їхньому подвигу!**

МОСКОВСЬКИЙ МЕХАНІЗМ ОБСЄ

визнав індоктринацію та мілітаризацію українських дітей системною політикою РФ

Про це йдеться у звіті “Про можливі порушення та зловживання міжнародним гуманітарним правом, правом у сфері прав людини та кримінальним правом, пов’язані з мілітаризацією та індоктринацією українських дітей Російською Федерацією”.

Важливо, що експерти також глибоко дослідили дві Спеціальні доповіді Омбудсмана України “Нерозквітлі” та “Переопилені”, у яких детально та всебічно зафіксовано факти індоктринації та мілітаризації українських дітей на ТОТ України та в РФ.

Дмитро Лубінець на презентації Спеціальної доповіді “Переопилені”, 16 липня 2024 року.

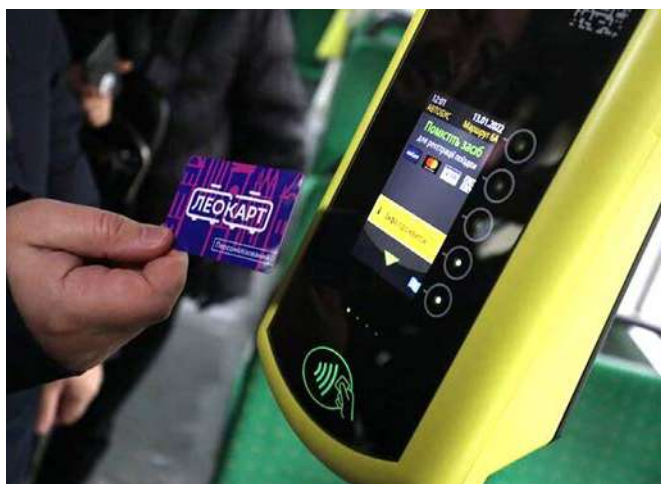
#RussiansATerroristState

З 803 ДІТЕЙ НА ЛЬВІВЩИНІ

знову мають право на пільговий проїзд!

До Офісу Омбудсмана звернулися батьки дітей з інвалідністю з Львівщини: через рішення міськради вони та особи, які їх супроводжують, втратили право на пільговий проїзд за “ЛеоКарт”.

Йшлося про 3 803 дитини, які фактично були позбавлені гарантованої законом пільги. Омбудсман України відреагував: відкрив провадження, направив офіційні запити до Львівської міської ради та вимагав усунути порушення. Результат – пільговий проїзд відновлено, картки “ЛеоКарт” розблоковано.

Кожне звернення важливе, і кожне порушення прав має отримувати відповідну реакцію. **Особливо коли йдеться про дітей.**

4,6 МІЛЬЙОНА ВПО:

головний виклик, на який держава досі не відповіла

825
тисяч
дітей

1,34
мільйона
пенсіонерів

230
тисяч
осіб
з інвалідністю

**Ці категорії становлять майже половину з 4,6 мільйона ВПО, офіційно зареєстрованих в Україні станом на 1 липня 2026 року.*

Державна політика щодо ВПО потребує системних змін. Це підтверджують численні порушення прав ВПО, на які реагує Офіс Омбудсмана. Нижче — два показові кейси.

- **Полтавщина.** Після звернення ВПО Офіс Омбудсмана виявив, що **176 ВПО** роками проживають у непридатних для життя приміщеннях. **Відкрито провадження та вжито заходів реагування.**
- **Рівненщина.** Після реакції Офісу Омбудсмана **30 ВПО** у геріатричному пансіонаті поновили право на допомогу на проживання. Аналогічні заходи вживаються для захисту прав **102 ВПО у Кіровоградській області.**

“Держава має перейти від точкового реагування до системної політики щодо ВПО, забезпечивши належні умови проживання, ефективний захист прав і комплексний контроль за місцями їхнього розміщення”, — Омбудсман України **Дмитро Лубінець.**

3,4 МЛН ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ: чи готовий ринок праці України?

Один працюючий українець сьогодні фактично утримує одного пенсіонера. 3,4 млн людей з інвалідністю, ветерани та ВПО досі стикаються з бар'єрами на шляху до працевлаштування.

■ Для України це вже не лише питання захисту прав людини, а й економічної стійкості держави.

Омбудсман України Дмитро Лубінець взяв участь у Національному форумі з економічної безбар'єрності.

Лише за перші шість місяців 2026 року Офіс Омбудсмана отримав **понад 3 тис. звернень** від осіб з інвалідністю щодо дискримінації, недоступної інфраструктури, затримок виплат та бюрократичних перешкод.

“Відкрити ринок праці для кожного і кожної — означає не лише забезпечити право на працю, а й зміцнити економіку України”, — Уповноважений Верховної Ради України з прав людини **Дмитро Лубінець**.

ПОНОВЛЕНО ПРАВО мешканців 169 квартир на електропостачання

169 родин у столиці ледь не залишилися без світла через невиконання забудовником технічних умов підключення будинку до електромережі. Після звернення голови ОСББ Офіс Омбудсмана оперативно долучився до вирішення ситуації.

У результаті електропостачання відновлено, а право мешканців на безперервний доступ до електроенергії — поновлено.

■ Ця історія — не поодинокий випадок, а прояв системної проблеми. Саме тому Офіс Омбудсмана здійснює моніторинг таких ситуацій та готує пропозиції щодо вдосконалення законодавства.

ПІДТРИМКА УКРАЇНИ — У ФОКУСІ МІЖНАРОДНИХ ЗУСТРІЧЕЙ

У липні Греція стала ще одним міжнародним майданчиком, де **Уповноважений Верховної Ради України з прав людини** говорив від імені мільйонів українців та українок, яких війна позбавила дому, безпеки та звичного життя.

Під час конференції **“Демократія в занепаді чи в кризі?”** Дмитро Лубінець закликав європейських партнерів не послаблювати підтримку українців, які знайшли прихисток у країнах ЄС, наголосивши: **допомога Україні сьогодні — це інвестиція у безпеку всієї Європи.**

Робоча поїздка також стала можливістю провести зустрічі з представниками ОБСЄ, Парламенту та Уряду Греції, Омбудсманом Греції, а також європейськими політиками й експертами.

“Вдячний усім країнам, які підтримують нас. Це надзвичайно цінно! Але доки триває війна, безпека всієї Європи залишається під загрозою. Саме тому підтримка України — це внесок у Європу, де право сильніше за зброю!”, — Омбудсман України **Дмитро Лубінець**.

РАЗОМ У ПОШУКУ ГУМАНІТАРНИХ РІШЕНЬ

У Києві з візитом перебував **Спеціальний представник Папи Римського з питань пошуку миру в Україні Кардинал Маттео Дзуппі**.

Його зустріч з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини була присвячена найважливішому гуманітарному питанню — **поверненню українців та українок із російської неволі.**

НОВИЙ ФОРМАТ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКОГО ДІАЛОГУ

щодо захисту прав національних меншин (спільнот)

Захист прав національних меншин (спільнот) — це не лише питання дискусій, а й конкретних дій. Саме про це говорили в **Ужгороді** Уповноважений Верховної Ради України з прав людини **Дмитро Лубінець** та Уповноважений з основоположних прав Угорщини **Імре Югаз**.

4 ключові кроки співпраці:

- створення **спільної робочої групи** для оперативного реагування на питання захисту прав громадян обох країн;
- проводити **взаємні моніторингові візити** щодо дотримання прав національних меншин (спільнот);
- підготувати **Меморандум про співпрацю** між інституціями;
- посилити міжнародну взаємодію, зокрема щодо підтримки **набуття Україною статусу спостерігача в Агентстві ЄС з основоположних прав (FRA)**.

Окремо Дмитро Лубінець представив Спеціальну доповідь Уповноваженого щодо дотримання прав національних меншин (спільнот) та корінних народів в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України за період з 24 лютого 2022 року по 31 грудня 2023 року. **Із 75 рекомендацій понад 80% уже виконано або реалізуються.**

ЗА МЕЖАМИ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ: проблема захисту прав людей у приватних геріатричних закладах

Відсутність ефективного державного контролю за діяльністю приватних пансіонатів створює ризики для людей, які найбільше потребують захисту.

Саме звернення родичів, які розшукували близьку людину, допомогло виявити один із таких випадків у Запорізькій області.

Під час перевірки виявлено неналежні умови перебування **8 людей старшого віку та осіб з інвалідністю**.

Після втручання Офісу Омбудсмана їх евакуювали та забезпечили необхідною допомогою. За фактом порушень **відкрито кримінальне провадження**.

Ця ситуація вкотре засвідчила необхідність негайного **законодавчого врегулювання** діяльності геріатричних установ приватної форми власності та **запровадження дієвого контролю** за дотриманням прав їхніх мешканців.

Випуск №4, 2026

ЧОМУ КЕП НЕ МОЖЕ БУТИ ПЕРЕШКОДОЮ ДЛЯ ПРАВА НА ЗВЕРНЕННЯ?

Громадські організації часто першими повідомляють державу про порушення прав людей.

Вони збирають факти, готують звернення, але іноді отримують відмову в їх реєстрації лише через відсутність **КЕП – кваліфікованого електронного підпису**.

Технічна вимога не може обмежувати конституційне право на звернення. Згідно зі статтею 40 КУ кожен має право звертатися до органів влади, а звернення має бути розглянуте по суті.

Після реагування Офісу Омбудсмана такі звернення почали реєструватися та розглядатися.

Водночас право людини бути почутою не має залежати від додаткового втручання – воно повинно забезпечуватися державою.

4 РОКИ РОБОТИ ДМИТРА ЛУБІНЦЯ НА ПОСАДІ ОМБУДСМАНА УКРАЇНИ: ключові результати діяльності

1 липня виповнилося чотири роки від дня призначення Дмитра Лубінця на посаду Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Підсумки діяльності інституції підбили під час конференції “Офіс Омбудсмана 4.0: нові стіни — незмінні цінності”. Традиційно до цієї дати Уповноважений також провів велику пресконференцію за участю 34 українських та іноземних журналістів.

За чотири роки Офіс Омбудсмана:

- опрацював **496 451** звернення громадян;
- відкрив **22 457** проваджень;
- провів **15 953** моніторингові візити;
- опрацював **15 101** проєкт нормативно-правових актів;
- сприяв поверненню **9 613** українців, серед яких — **464** цивільні (станом на 23.07.26);
- долучився до повернення **2 404** дітей із тимчасово окупованих територій України та Російської Федерації (станом на 23.07.26).

Конференція окреслила нові пріоритети роботи, а відкриття Центру захисту прав людини в Києві стало символом нового етапу розвитку інституції. **Попереду — ще більше роботи заради захисту прав кожної людини.**

**ПОРТАЛ
ІНФОРМАЦІЙНИХ
БРОШУР**

ЛЮДИ — ЦЕ НАЙЦІННІШЕ!

Росія систематично порушує права людини в Україні!

9 613

осіб, звільнених
з російського
полону

з них
→

464

цивільних

≈ 100 000

осіб, зниклих безвісти
за особливих обставин

16 431

вбитих
мирних жителів

48 613

поранених
мирних жителів

*За даними Моніторингової місії ООН
з прав людини в Україні

720

загиблих дітей

2 732

поранених дітей

2 367

зниклих дітей

*За даними інформаційної платформи "Діти Війни"

2 404

дітей Україна повернула*

*в тому числі з ТОТ

4,6
млн

осіб
стали ВПО

5,7
млн

осіб отримали
прихисток за кордоном

Випуск №4, 2026

ОБСТРІЛИ ЦИВІЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

РФ руйнує житлові будинки, заклади освіти та медицини!

4 607

зруйнованих
і пошкоджених
закладів освіти

з них
→

1552

зруйнованих
і пошкоджених
дитсадків

*За даними сайту saveschools.in.ua

2 617

зруйнованих
і пошкоджених
об'єктів закладів
охорони здоров'я

з них
→

428

лікарні
352
амбулаторії

742

зруйнованих
і пошкоджених
релігійних споруд

2 524

зруйнованих і
пошкоджених
об'єктів культури

≈ 300 000

зруйнованих або
пошкоджених будинків

*За даними Реєстру пошкодженого та знищеного майна

≈ 133 тисяч кв. км

території України вважаються
потенційно замінованими

*За даними ДСНС

*Дані станом
на кінець липня
2026 року

Омбудсман України Ombudsman of Ukraine

Сила міжнародного права вимірюється його здатністю зупиняти зло.
Ми працюємо, щоб кожен злочин РФ в Україні отримав правову оцінку,
а винні — відповідали перед законом.

Справедливість — фундамент майбутнього миру.

#StandWithUkraine

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Уповноважений Верховної Ради України
з прав людини

✉ lubinets@ombudsman.gov.ua

Гаряча лінія Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини: **1678**
Електронна пошта: hotline@ombudsman.gov.ua

